

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย
โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 6 และ 7

ชื่อและนามสกุล นางสาวพิรุณ เจริญจิตต์

แขนงวิชา การบริหารการพยาบาล

สาขาวิชา พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

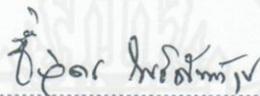
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. อาจารย์ ดร. ชื่นจิตร โปธิศัพท์สุข
2. อาจารย์ ดร. อัจริยา วัชรวิวัฒน์

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2553



ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. ชื่นจิตร โปธิศัพท์สุข)



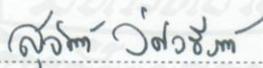
กรรมการ

(อาจารย์ ดร. ชื่นจิตร โปธิศัพท์สุข)



กรรมการ

(อาจารย์ ดร. อัจริยา วัชรวิวัฒน์)



ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)



ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 6 และ 7

ผู้วิจัย นางสาวพิรุณ เจริญจิตต์ รหัสนักศึกษา 2495100329 **ปริญญา** พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพยาบาล) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) อาจารย์ ดร. ชื่นจิตร โปศััพท์สุข (2) อาจารย์ ดร. อัจริยา วัชรวิวัฒน์ **ปีการศึกษา** 2553

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยส่วนบุคคล คุณลักษณะเฉพาะบุคคล บรรยากาศองค์การ และความสามารถในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย (2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล คุณลักษณะเฉพาะบุคคล และบรรยากาศองค์การ กับความสามารถในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย (3) ปัจจัยที่ร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 6 และ 7

กลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 6 และ 7 ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ จำนวน 174 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอนคือ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) คุณลักษณะเฉพาะบุคคล 3) บรรยากาศองค์การ และ 4) ความสามารถในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค มีค่าเท่ากับ 0.94, 0.92 และ 0.89 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคสแควร์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 70.70 การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีและอนุปริญญา ร้อยละ 82.20 ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งด้านบริหาร อยู่ระหว่าง 1-5 ปี ร้อยละ 41.40 ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการบริหาร ร้อยละ 86.20 หัวหน้าหอผู้ป่วยมีคุณลักษณะเฉพาะบุคคลอยู่ในระดับสูง บรรยากาศองค์การอยู่ในระดับสูง ความสามารถในการบริหารงานอยู่ในระดับสูง (2) ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา และการได้รับการอบรมด้านการบริหาร ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งด้านบริหารมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการบริหารงานในระดับต่ำ ($r = 0.109$) คุณลักษณะเฉพาะบุคคล และบรรยากาศองค์การ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยในระดับปานกลาง ($r = 0.555$ และ 0.540 ตามลำดับ) (3) คุณลักษณะเฉพาะบุคคล และบรรยากาศองค์การ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยได้ร้อยละ 41.2 ($R^2 = 0.412$) ดังนั้นจึงควรพัฒนาคุณลักษณะเฉพาะบุคคล และจัดบรรยากาศองค์การให้เอื้อต่อการทำงาน เพื่อส่งผลให้หัวหน้าหอผู้ป่วยมีความสามารถในการบริหารงานได้ดีและมีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ ปัจจัยส่วนบุคคล คุณลักษณะเฉพาะบุคคล บรรยากาศองค์การ ความสามารถในการบริหารงาน หัวหน้าหอผู้ป่วย

Thesis title : Factors Influencing Administrative Ability of Head Nurses at Hospitals under the Jurisdiction of the Ministry of Public Health , Public Health Inspection Region 6 and 7

Researcher : Mrs. Saipirun Charoenchit ; **ID :** 2495100329 **Degree :** Master of Nursing Science (Nursing Administration) **Thesis advisors :** (1) Dr. Chuenjit Potisupsuk ; (2) Dr. Atjariya Vacharawiwat ; **Academic year :** 2010

Abstract

The objectives of this descriptive research were : (1) to study personal factors, personal traits, organizational climate, and administrative ability of head nurses; (2) to explore the relationships between personal factors , personal traits, organizational climate, and administrative ability of head nurses; and (3) to analyze factors influencing administrative ability of head nurses at hospitals under the jurisdiction of the Ministry of Public Health, public health inspection region 6 and 7.

The sample included 174 head nurses at hospitals under the jurisdiction of the Ministry of Public Health , Public Health Inspection Region 6 and 7. They were selected by the stratified random sampling technique. Questionnaires were used as research tools and comprised 4 sections : personal factors , personal traits, organizational climate, and administrative ability of head nurses . The content validity of questionnaires was verified by experts. The Cronbach's alpha coefficients of the second to the fourth sections were 0.94, 0.92, and 0.89 respectively . Data were analyzed by descriptive statistics (percentage, mean, and standard deviation), Chi-square Pearson's product moment correlation, and Stepwise multiple regression analysis.

The results of this study were as follows. (1) The age of head nurses was 41-50 years (70.70%). Most of them hold bachelor degree and diploma (82.20%). About a half worked in this current position between 1-5 years (41.40 %). Most were trained on administrative courses (82%). Head nurses rated these three factors: personal traits, organizational climate, and administrative ability at the high level. (2) Personal factors (education) and administrative training) did not relate with administrative ability. Experience in the current position related significantly positively with administrative ability at the low level ($r = 0.109$). Personal traits and organizational climate related significantly positively with administrative ability at the moderate level ($r = 0.555$ and 0.540). (3) Both personal traits and organizational climate could predict administrative ability. These predictors accounted for 41.2 % ($R^2 = 0.412$). Therefore, personal trait of head nurses and organizational climate should be developed, so head nurses will increase their administrative ability and efficiency.

Keyword : Personal factor, Personal traits, Organizational climate, Administrative ability, Head nurse

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร. ชื่นจิตร โพธิ์ศัพท์สุข อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. อัจริยา วัชรารัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อย สมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. รัชฎี จิรสินธิปก ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น กราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาล กลุ่มการพยาบาลของโรงพยาบาลทั้ง 46 แห่ง ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอบคุณ หัวหน้าหอผู้ป่วยทุกท่าน ที่กรุณาตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คุณเปรมวดี ศรีเกษ หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลเกาะสมุย ที่ให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้วิจัย และผู้มีพระคุณท่านอื่นๆ ที่มีได้เอื้อนาม ตลอดจนเจ้าหน้าที่หอผู้ป่วยสัลยกรรมทุกท่านที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

กราบขอบพระคุณบิดา มารดาผู้ให้กำเนิด ขอบคุณสามีและบุตร ที่คอยดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจ สนับสนุนผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณ เพื่อนๆ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ แขนงวิชาการบริหารการพยาบาลรุ่นที่ 2 และกัลยาณมิตรร่วมสถาบันที่มีได้เอื้อนามทุกท่าน คุณค่าและประโยชน์อื่นใดที่ได้รับจาก วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แต่บิดามารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ท้ายสุดนี้ ขอขอบพระคุณสำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ณ ที่นี้ด้วย

สายพิรุณ เจริญจิตต์

พฤษภาคม 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย	11
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	37
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	42
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล	47
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของหัวหน้าหอผู้ป่วย	49
ตอนที่ 2 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะเฉพาะบุคคลของ หัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 6 และ 7	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยคุณลักษณะเฉพาะ บุคคล และบรรยากาศองค์การกับความสามารถในการบริหารของหัวหน้า หอผู้ป่วยโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขต 6 และ 7.....	63
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการบริหารงานของ หัวหน้าหอผู้ป่วย	65
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	69
สรุปการวิจัย	69
อภิปรายผล	72
ข้อเสนอแนะ	80
บรรณานุกรม	83
ภาคผนวก	91
ก ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	92
ข หนังสือขออนุมัติผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือขอเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	94
ค เอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	100
ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	102
ประวัติผู้วิจัย	111

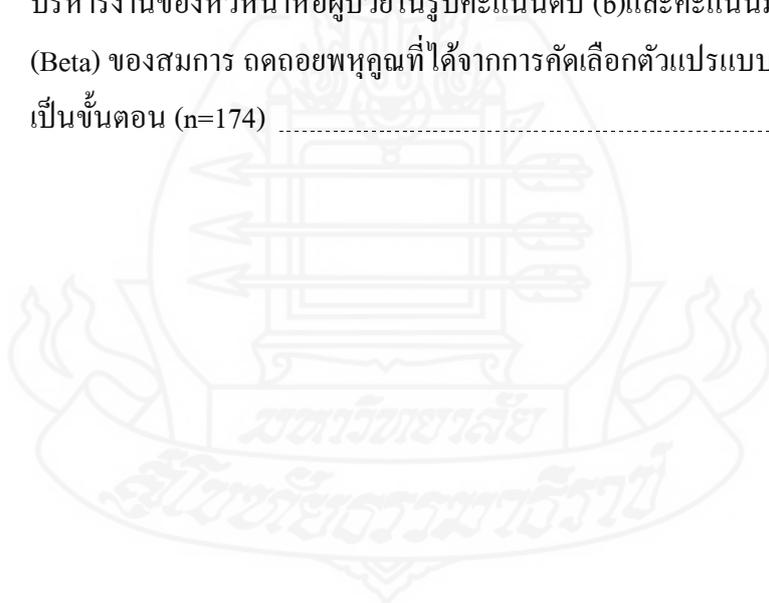
สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.9 ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งด้านบริหาร คุณลักษณะเฉพาะบุคคลและบรรยากาศองค์การ กับ ความสามารถในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 6 และ 7 64

ตารางที่ 4.10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างตัวแปรที่ถูกคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอยอานาการพยากรณ์ (R₂) และการทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ที่เพิ่มขึ้น (R₂ change) ในการพยากรณ์ความสามารถในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression)(n=174) 65

ตารางที่ 4.11 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ความสามารถในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยในรูปคะแนนดิบ (b)และคะแนนมาตรฐาน (Beta) ของสมการ ถดถอยพหุคูณที่ได้จากการคัดเลือกตัวแปรแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน (n=174) 66



สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย 5

